

PREEK ASWOENSDAG,
Amsterdam,
10 februari 2016
Lezingen Amos 5,6-15; 2Korinthe 5,20-6,10; Mattheus 6,1-6,16-21

Dick Schoon, bisschop van Haarlem

De profetie van Amos, die we vanavond als eerste schriftlezing hoorden, liegt er niet om. Er zijn niet veel andere plaatsen in de hebreeuwse bijbel, het Oude Testament te vinden die zó onomwonden de misstanden in de maatschappij onder woorden brengen. Eerst hoorden we profeet het oordeel van God aankondigen. Amos noemt de Heer God de maker van de de sterrenbeelden Pleiaden en Orion. Hij geeft daarmee de macht van God aan, en zegt vervolgens: “die het doodse donker in dageraad verandert en de dag verduistert tot nacht.” Dat is dus dubbel: wat donker is, kan God licht maken, en wat licht is, kan hij verduisteren. God keert dingen om: wat licht is, wordt donker en het donker wordt licht. Hij bedoelt daarmee niet alleen letterlijk, dat God dag en nacht elkaar laat afwisselen, maar ook – en daarover gaat het hele vervolg – dat wat in de maatschappij duister is, licht wordt, en wat licht is, duister.

En wat is er dan duister in onze maatschappij? Amos noemt als eerste dat ‘ze’ degene die in stadspoort vonnis wijst, haten. Dat gaat over de rechtspraak in het oude Israel, die in de stadspoort plaatsvond. En wie haten die rechtspraak, wie zijn het die het recht proberen te dwarsbomen, die proberen te verhinderen dat slachtoffers van onrecht recht gedaan wordt? Amos wijst ze in zijn woorden aan: dat zijn degenen die belating heffen over de graanoogst, die steekpenningen aannemen en zo de zwakken in de maatschappij vertrappen. En voordat Amos dan oproept om het goede te zoeken en niet het kwade, verzucht hij: “In zulke dagen gaat alles zo slecht dat een verstandig mens geen woord heeft in te brengen.”

“In zulke dagen” – dat duidt niet alleen op de dagen waarin Amos leefde, lang geleden, maar net zo goed op onze dagen. Ook in onze dagen staat de krant vol van misstanden die vergelijkbaar zijn met die uit de dagen van Amos. Ik hoef u die niet te noemen, u kent ze zelf en u weet, dat er veel mis is. Een eerlijke rechtspraak is het fundament van een rechtvaardige samenleving. Uit de manier waarop wij met verdachten omgaan, blijkt of we tot meer in staat zijn dan vergelding en wraak. Natuurlijk is elke mens geneigd om mensen die iets vreselijks hebben gedaan, de doodstraf toe te wensen. Maar helpt dat, of is dat alleen een primitief gevoel waarmee je denkt dat je het kwaad straft? Moet je juist ook vanuit je geloof niet proberen bóven gevoelens van wraak of vergelding uit te komen door het goede voorbeeld te geven, door straffen te geven waaruit blijkt dat je gelooft in verbetering? “Zoekt het goede, dan zult ge leven”, zegt Amos, en bij Matteüs horen we in de bergrede dat we niet moeten doen zoals de schijnheiligen. “Die hebben hun loon al,” zegt Jezus cynisch: die lijken heel voorbeeldig, maar stellen in feite zichzelf centraal, proberen zélf beter te worden van wat ze zogenaamd voor God of voor anderen doen.

In de vastentijd die vanavond aanbreekt, verootmoedigen wij ons voor God. Met de bestrooiing met as belijden we onze menselijke kwetsbaarheid, onze vergankelijkheid. En tegelijkertijd vieren we dat God ons het leven geeft. We leven niet voor onszelf en niet bij de dag van vandaag, maar voor God die hemel en aarde geschapen heeft en ons tot zijn toekomst roept. Daarom onderzoeken we in deze tijd onze gewone, dagelijkse handel en wandel, en we proberen verbetering te brengen daar waar het schort aan geloof, aan hoop en vertrouwen. We gaan een periode van inkeer en bezinning in, niet om onszelf de grond in te praten omdat we zo slecht zouden zijn, maar om te herontdekken tot welke heerlijkheid God ons roept.

Jitske zal zo dadelijk een gezang uit ons onvolprezen gezangboek zingen, waarin dat onder woorden gebracht wordt. U zult horen als u de tekst meeleest die op het gezangebriefje staat afgedrukt, hoe daarin Jezus als hogepriester wordt bezongen. Hij is het die het geheim van Gods schepping voor onze ogen ontsluit en ons hart voor zijn toekomst in vuur en vlam zet. En hoe doet hij dat? Door de weg van van het offer te gaan, zichzelf als offer aan God op te dragen, dat wil zeggen: heel zijn leven, tot en met zijn lijden en sterven, in dienst te stellen van vergeving en nieuw leven. Mogen wij deze komende veertig dagen deze weg opnieuw ontdekken als onze weg ten leven. Amen.

Voorbeden voor Aswoensdag.

Laat ons in vrede bidden tot de Heer onze God.

Heer onze God, Schepper van hemel en aarde, we danken u voor de goedheid waarvan alles wat leeft tot ons spreekt. We danken u, dat u uw volk oproept tot inkeer en omkering, weg van alles wat van ons van uw toekomst afhoudt. Geef dat wij de komende veertig dagen als een tijd van genade mogen ervaren en hem volgen, die onze meester ten leven is: Jezus Christus, uw Zoon, hogepirester in eeuwigheid. Laat ons bidden ...

We bidden u, Heer, voor diegenen die moeite hebben om afstand te nemen van wat hen in de greep houdt. Voor mensen die verslaafd zijn, aan verdovende middelen, aan werk en carrièrezucht, voor diegenen die zich groot maken ten koste van anderen. Dat uw geest van bekering hen mag inspireren en kracht mag geven om uit hun geslotenheid te treden en nieuwe wegen te gaan, die hen tot mensen van uw welbehagen maakt. Laat ons bidden ...

We bidden u, Heer, voor diegenen die verloren lopen in onze wereld. Voor de vluchtelingen en ontheemden, voor diegenen die op drift zijn geraakt door armoede of oorlogsgeweld. Dat zij een dak boven het hoofd vinden en gastvrijheid mogen ervaren. Laat ons bidden ...

Heer, we bidden u voor uw kerk. Dat ze een plaats van gebed en van rust mag zijn, hier in de stad en overal waar mensen bevrijding en rust zoeken. Dat uw kerk leeft van het visioen van uw koninkrijk van gerechtigheid en vrede. Laat ons bidden ...

We bidden u, Heer, voor diegenen die we hier missen en die we in onze gebeden en gedachten met ons meedragen, onze zieken en ouderen, diegenen die we uit handen hebben moeten geven. In stilte noemen we u hun namen ... Heer, geef kracht en geduld aan de zieken en neem onze doden op in uw heerlijkheid. Laat ons bidden ...

We bidden u tenslotte, Heer, voor onszelf. We danken u voor al het goede dat van u komt en we vragen uw kracht om de vastentijd blijmoedig in te gaan. Laat ons bidden ...

God die blijkens de kracht die in ons werkt bij machte zijt meer dan overvloedig te doen boven al wat wij vragen of denken: u zij de heerlijkheid in de kerk en in Christus Jezus, in alle geslachten tot in de eeuwen der eeuwen. Amen.